

بررسی مردم‌شناختی اعیاد مذهبی در کلان‌شهر تهران

دکتر محمد همایون سپهر^۱

سمیرا باریکانی^۲

چکیده

در ایران اسلامی، به دلیل پیروی اکثر مردم از مذهب شیعه، مناسبت‌هایی برمبنای نص صریح قرآن و سنت نبوی (عید فطر، عید قربان، عید مبعث و عید غدیر) و سالروز ولادت پیامبر ﷺ، امامان اهل بیت و بزرگان شیعه، «عید مذهبی» به شمار می‌آیند و جشن گرفته می‌شوند. در این مقاله، اعیاد مذهبی شیعه معرفی و توصیف شده‌اند. در این اعیاد، آذین‌بندی کوچه‌ها و خیابان‌ها، تبریک‌گویی، توزیع خوراکی، دید و بازدید، برگزاری جشن، مدیحه‌سرایی، روزه گرفتن، نماز گزاردن و قرائت ادعیه وجود دارد و براساس اهمیت عید، جنبه عبادی و غیرعبادی آن تشدید می‌شود.

کلیدواژه‌ها: جشن، اعیاد مذهبی، میلاد معصومین اهل بیت، آذین‌بندی خیابان،

مدیحه‌سرایی، خیرات

۱. عضو هیئت علمی و مدیرگروه مردم‌شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز
mohamayonsepehr@yahoo.com

۲. کارشناسی ارشد مردم‌شناسی از دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز
samira.brkr@gmail.com

مقدمه

جشن‌ها و اعیاد از جمله عناصر مهم فرهنگ یک جامعه هستند. برگزاری جشن‌ها به انسان امروزی برای درک نیروهای اجتماعی و دینی کمک می‌کند و به وی بینشی عمیق و گسترده می‌دهد و او را در درک خاستگاه و هویت خویش یاری می‌کند.

مناسبت‌های خاص فصلی، یادبودها، وقایع خاطره‌انگیز و ولادت پیشوایان دینی در زمره جشن‌هایی قرار می‌گیرند که در همه سرزمین‌ها و در بین همه ملت‌ها و اقوام و در تمام ادیان وجود دارند و به جشن‌های «دینی» و «غیردینی» تقسیم می‌شوند. جشن‌های دینی با اعتقادات درآمیخته‌اند و در بزرگداشت سالروز ولادت بزرگان و پیشوایان دینی یا رخدادهای دینی برگزار می‌شوند.

در ایران امروز، انسجام دینی وجود دارد و اکثر مردم این کشور از یک دین - اسلام - و یک مذهب - شیعه - پیروی می‌کنند. مذهب شیعه با گستره بزرگی از مناسک همراه است و اعیاد بسیاری را دربرمی‌گیرد که در تقویم رسمی ایران ثبت شده‌اند. این جشن‌ها و اعیاد، به لحاظ اهمیت در یک سطح نیستند؛ بعضی از آنها ماهیت «عبادی» دارند و بقیه اعیاد دینی «غیر عبادی» محسوب می‌شوند.

پیشرفت‌های صنعت و فناوری، ارتقای سطح فرهنگ و بینش مردم، همچنین باورها و آداب و رسوم در چگونگی برگزاری این اعیاد تأثیرگذار است. در این مقاله به شناسایی رفتارهای جشنی، آداب و رسوم، اعمال و مناسک دینی پرداخته شده است.

طرح مسئله

جشن‌ها و اعیاد در جوامع مختلف تصویری واحد ندارند؛ زیرا هر جامعه‌ای دارای الگوهای خاصی از باورها، ارزش‌ها، عادات و رسوم است که آنها را از نسلی به نسل دیگر منتقل می‌کند. در حقیقت، آیین‌ها و مناسک یکی از وجوه متمایز مردم در جوامع مختلف است و گرایش به تغییر، اصل بنیادی در رفتارهای آیینی و مناسک محسوب می‌شود.

نیاز به حفظ پیوستگی با گذشته تاریخی^۱ اجتماعی در اجزای کلیت آیین‌ها و مناسک ثبات ایجاد می‌کند؛ همانگونه که ضرورت و نیاز به سازگاری و انطباق با محیط، موجب دگرگونی و تغییر در آنها در گذر زمان می‌شود.

در مقاله حاضر، جشن‌ها و اعیاد مذهبی و صورت‌های گوناگون برگزاری آنها مدنظر قرار گرفته است. نگارنده در این مقاله سعی دارد تا ضمن معرفی اعیاد و جشن‌های اسلامی به رفتارهای جشنی مردم در شهر تهران اشاره کند. اینگلهارت^۱ مدعی است که بین باورهای افراد یک جامعه از یک سو و ویژگی‌های آن جامعه از سوی دیگر ارتباط تنگاتنگی وجود دارد (اینگلهارت، ۱۳۸۰: ۲۱۵). بنابراین، سنت‌ها و باورها تحت تأثیر عوامل مختلف جامعه تغییر می‌کنند و با تحول در محیط اجتماعی و زیستی، تغییراتی در باورها و سنت‌ها ایجاد می‌شود.

در ایران امروز که در دوران گذار از جامعه سنتی به مدرن قرار دارد، تحولات فناورانه و اقتصادی، در ارزش‌ها و انگیزه‌ها دگرگونی‌هایی را ایجاد کرده است. بر این اساس باید دید که جشن‌ها و آیین‌های شادی‌بخش مذهبی که متأثر از باورهای مردم جامعه هستند، چه اشکالی را به خود گرفته‌اند و دچار چه تحولاتی شده‌اند؟

1. Inglehart

چارچوب نظری

در این مقاله برای شناخت و تحلیل جشن‌ها و اعیاد مذهبی، از مکتب مردم‌شناسی تفسیری استفاده شده است. انسان‌شناسی تفسیری و نمادین، از این باور حکایت می‌کند که فرهنگ، مجموعه‌ای از معانی است که از خلال نمادها و نشانه‌ها درک و تفسیر می‌شود. بنابراین برای درک آن باید ابتدا سراغ تحلیل این نمادها رفت. انسان‌شناسی نمادین و تفسیری را باید دنباله‌ای از انسان‌شناسی دینی دانست که در آن دین یکی از نظام‌های معنایی مهم در هر فرهنگی است. بحث در این انسان‌شناسی در واقع آن است که شبکه‌های معنایی چگونه از خلال نمادها شکل می‌گیرند و چگونه با یکدیگر ارتباط برقرار می‌کنند و چه فرایندهایی را برای درک محیط و جهان بیرونی برای فرد و گروه ایجاد می‌کنند. (فکوهی، ۱۳۸۸: ۲۵۴)

در مراسم و آیین‌های دینی، یعنی جشن‌های بزرگ و نمایش‌های فرهنگی^۵ دینی، بین روحيات معنوی و جهان‌بینی نوعی آمیختگی نمادین به وجود می‌آید و بدین گونه آگاهی‌های معنوی مردم شکل می‌گیرد. با تجزیه بخش‌های مختلف یک جشن مذهبی می‌توان برای هر یک از اجزا و عناصر آن معنایی ارائه کرد، معنایی که در بستر فرهنگ پیروان آن دین و مردمان آن جامعه شکل گرفته است. با مشاهده و تحلیل یک جشن مذهبی و تفسیر اجزای آن و واکنش مردم در طی آن، به یک واقعیت تام دست می‌یابیم. یک جشن مذهبی، ممکن است در نگاه اولیّه نوعی شکرگزاری به درگاه خداوند باشد، اما با نگاهی تفسیری و جزئی، می‌توان آن را نمادی فرهنگی - دینی به حساب آورد؛ نمادی که نسل‌های گذشته آنرا برای نسل‌های معاصر و آتی به یادگار گذاشته‌اند و همواره از نسلی به نسل دیگر منتقل شده است. جشن مذهبی یک شادی گذرا و لحظه‌ای صرف نیست بلکه باید این عمل را به معانی و مفاهیم و حتی کارکردهای متعدد تبدیل کرد.

بررسی مردم‌شناختی اعیاد مذهبی در کلان‌شهر تهران ❖ ۷۹

برای مثال، در تفسیر و تحلیل نمادهای یک جشن مذهبی درمی‌یابیم که سمبولیسم موجود در آنها اغلب به سوی عناصری از طبیعت که نماد برکت و زندگی هستند گرایش دارد؛ به این دلیل است که بیشتر نمادهای برکت از جمله خوراک، یکی از وجوه اصلی مراسم و جشن‌های آیینی هستند (حسن‌زاده، ۱۳۸۰: ۵۳). غذاهایی که در جشن‌ها مصرف می‌شوند، همگی جنبه نمادین دارند و باور بر آن است که در هنگام صرف آنها امری معنوی رخ می‌دهد و بین غذای مادی که اکنون طعام معنوی قلمداد می‌شود و رسیدن به آرزو یا رفع مشکل پیوند فراوان وجود دارد.

خوراک یکی از وجوه جشن‌هاست، اما یک جشن و عید مذهبی وجوه دیگری نیز دارد که باید به خوبی تفسیر و تشریح شود؛ از جمله خاستگاه، مکان، زمان، پوشاک مورد استفاده، اعمال ویژه، باورهای موجود در جشن و سایر موارد. با این جزئی‌بینی، مشخص می‌شود که یک جشن مذهبی گذشته از آنکه بیان‌کننده جهان‌بینی و عمل ایدئولوژیک است و شادی مردم را تأمین می‌کند، نقش مهمی در زندگی روزمره مردم دارد. در واقع، بررسی چنین مناسکی موجب می‌شود تا خصایص جامعه و ویژگی‌های مردم‌شناختی آن روشن شود.

پیدایش و تحول جشن‌ها

جشن‌ها و اعیاد مذهبی یکی از وجوه زندگی ملی، مذهبی، اعتقادی و اجتماعی جوامع مختلف از جمله ایرانیان است. جشن‌ها اغلب از گذشته ناشناخته تاریخ اجتماعی و دینی بشر سرچشمه می‌گیرند و جز برخی جشن‌های ملی که مربوط به دوره‌های تاریخی و حتی سالیان اخیر هستند، برای اغلب آنها تاریخ پیدایش دقیقی نمی‌توان تعیین کرد. (بهرامی، ۱۳۸۹: ۱۰)

۸۰ فصلنامه فرهنگ مردم ایران

در جوامع ابتدایی، جشن‌ها پس از پیروزی بر دشمن یا در شکار یا به دست آوردن آذوقه برپا می‌شده است و چون اینگونه کارها با دعای خیر کاهنان و پیشوایان دینی همراه بوده (زیرا به جوانان نیروی معنوی بیشتری می‌داده و آنان را فعال‌تر می‌کرده است)، کم‌کم شکرگزاری و نیایش‌های ویژه‌ای برای هر جشن پیدا شده است (وونت، به نقل از شهبازی و موسی‌پور، ۱۳۸۵: ۱۴۱ و ۱۷۱). «جشن‌های اوئیه و بسیار کهن معمولاً جشن‌های کشاورزی و فصلی بوده‌اند و جشن‌های دیگر وقتی به وجود آمدند که گاه‌شماری در جامعه پیشرفت و تحوّل منطقی کرده بود؛ برای مثال روز تولّد، سالگرد پیروزی، نجات مردم از بلایی آسمانی و سایر موارد.» (همان: ۳۶۱ - ۳۶۰)

جشن در ایران باستان

ایرانیان باستان در ضمن کار و تلاش خود، به شادی، سرور و شکر نعمت‌ها در مواقع معین می‌پرداختند. در ایران باستان ظاهراً اغلب جشن‌ها، یا دست‌کم مهم‌ترین آنها جنبه دینی داشتند و در آنها به ستایش و پرستش ایزد می‌پرداختند. از این رو تمام روزهای مقدس و عیدها را جشن می‌خواندند. (بهرامی، ۱۳۸۹: ۳۸)

اعیاد بازمانده از عهد باستان در ایران دو دسته‌اند: یکی اعیاد دینی یا گاهنبارها که اعیاد زردشتیان است و دیگر اعیاد ملّی که برجسته‌ترین آنها نوروز، مهرگان و جشن سده است (بهار، ۱۳۸۹: ۶۹۵). امروزه، اغلب این جشن‌ها به جز نوروز و یلدا، یا به طور کلی از یادها رفته‌اند یا بسیار کم‌رنگ شده‌اند و تنها نزد زرتشتیان برگزار می‌شوند.

بررسی مردم‌شناختی اعیاد مذهبی در کلان‌شهر تهران ❖ ۸۱

جشن‌های اسلامی

پس از اسلام در کنار تداوم برخی جشن‌های پیش از دوره اسلامی، برخی جشن‌های اسلامی نیز به زندگی مردم راه پیدا کردند و بدین‌گونه مناسبت‌های مهم دینی به عنوان جشن‌های اسلامی تثبیت شدند و تحولات کاهشی یا افزایشی در اجزای جشن‌ها به وجود آمد. همچنین عنوان و کارکرد برخی جشن‌ها تغییر کرد. برخی جشن‌های محلی با جشن‌های اسلامی ترکیب و بازتولید شدند و تغییراتی بر مبنای اصول اسلامی در جشن‌ها به وجود آمدند. این جشن‌ها امروزه در گاه‌شماری قمری ایران، به عنوان مجموعه‌ای از اعیاد دینی ثبت شده‌اند. برخی از این جشن‌ها شامل اعیادی هستند که دارای مبنای صریحی از مشروعیت در قرآن و سنت نبوی هستند و برخی دیگر از جشن‌ها شامل موالید پیامبر ﷺ، امامان ائمه و بزرگان دین‌اند.

اعیاد اسلامی رایج در ایران

در اینجا فهرستی از اعیاد اسلامی که نزد شیعیان از اهمیت بالایی برخوردارند و در تقویم رسمی کشور ثبت شده‌اند، آمده است:

۱. عید فطر
۲. عید قربان
۳. عید غدیر خم
۴. عید میلاد حضرت رسول ﷺ
۵. عید مبعث
۶. عید میلاد حضرت علی علیه السلام
۷. عید میلاد حضرت زهرا (سلام الله علیها)
۸. عید میلاد امام حسن مجتبی علیه السلام
۹. عید میلاد امام حسین علیه السلام

۱۰. عید میلاد امام جعفر صادق علیه السلام
۱۱. عید میلاد امام رضا علیه السلام
۱۲. عید میلاد امام زمان (عج الله تعالی فرجه الشریف) (نیمه شعبان)
۱۳. عید میلاد حضرت عباس علیه السلام

اعیاد دیگری هم در مجموعه اعیاد اسلامی وجود دارند که در تقویم رسمی کشور ثبت شده‌اند. این جشن‌ها عبارت‌اند از:

۱. عید میلاد امام سجاد علیه السلام
۲. عید میلاد امام محمد باقر علیه السلام
۳. عید میلاد امام موسی کاظم علیه السلام
۴. عید میلاد امام جواد علیه السلام
۵. عید میلاد امام هادی علیه السلام
۶. عید میلاد امام حسن عسگری علیه السلام
۷. عید میلاد حضرت زینب (سلام الله علیها)
۸. عید میلاد حضرت علی اکبر علیه السلام
۹. جشن امامت امام زمان (عج الله تعالی فرجه الشریف)

بررسی مردم‌شناختی اعیاد مذهبی در کلان‌شهر تهران ❖ ۸۳

۱۰. عید میلاد حضرت معصومه (سلام‌الله‌علیها)

۱۱. جشن ازدواج حضرت علی علیه‌السلام و حضرت زهرا (سلام‌الله‌علیها)

اعیاد و بازتاب آنها در رفتارهای جشنی

طی برگزاری جشن‌ها، آیین‌ها و مناسکی برپا می‌شود که ریشه در اعتقادات، باورها و آداب و رسوم مردم دارند. رفتارهای جشنی مردم شامل اعمال عبادی و مناسک دینی و آداب و رسوم هستند.

اعیاد مذهبی‌ای که بیشتر جنبه عبادی دارند، با رفتارهای جشنی گسترده‌ای همراه نیستند. برای این اعیاد، اعمال عبادی و مناسک دینی خاصی بیان شده است. بعضی از این اعمال، تکلیف دینی هستند و غفلت از آنها گناه محسوب می‌شود؛ مانند روزه نگرفتن در روز عید فطر و عید قربان، پرداخت زکات فطره در روز عید فطر، قربانی کردن حاجی بعد از رمی جمره و خواندن نماز عید فطر و عید قربان در زمان حضور امام معصوم علیه‌السلام. گروه دیگری از اعمال عبادی تکلیف دینی نیستند بلکه صرفاً دارای فضیلت و ثواب هستند؛ مانند نماز گزاردن، قرائت ادعیه، غسل و طهارت، روزه داشتن (امساک از خوردن و

آشامیدن و پرهیز از محرّمات). این آیین‌ها و مناسک مجموعه‌ای از اعمال عبادی‌اند که از طریق پیشوایان و بزرگان دین اسلام ذکر شده‌اند و مردم بر اساس اعتقادات دینی خود آنها را در اعیاد مذهبی انجام می‌دهند. علاوه بر اعمال عبادی و مناسک دینی، اعمال دیگری نیز طی برگزاری جشن‌ها انجام می‌شوند که ریشه در آداب و رسوم مردم دارند و از باورهای آنها نشئت می‌گیرند.

رفتارهای جشنی

بنابر تعالیم اسلامی، اعیاد و جشن‌ها صرفاً فرصتی برای تشدید لذّت دنیوی نیستند بلکه در عین حال فرصتی برای افزایش اعمال صالح و نیز رفتارهای انسان‌دوستانه‌اند که امکان شادی و برخورداری از نعمت‌های دنیوی را برای گروه بیشتری از مردم فراهم می‌سازند. (شهبازی و موسی‌پور، ۱۳۸۵: ۳۶۱ - ۳۶۰)

در فرهنگ اسلامی، اعیاد و ایام شادی در زمان‌های خاصی قرارداد شده‌اند و در این زمان‌ها، مناسک و آداب ویژه‌ای توصیه شده‌اند. رفتارهای جشنی و آیین‌هایی که در موعد اعیاد مذهبی انجام می‌شوند در تمام اعیاد تکرار می‌گردند و براساس اهمّیت عید، جنبه عبادی و غیرعبادی آن، تشدید می‌شوند. عمده‌ترین رفتارهای جشنی ایرانیان عبارت‌اند از:

۱. **آذین‌بندی محلّات و خیابان‌ها:** آذین‌بندی محلّات، خیابان‌ها، سردر خانه‌ها و ساختمان‌های اداری و تجاری از اولین اقدامات مردم، کسبه و مسئولان شهری در برگزاری جشن‌های مذهبی است. پرچم‌های منقّش به نام و القاب ائمه معصومین علیهم‌السلام، پرچم‌های رنگی، چراغانی، بستن طاق‌نصرت، نصب بیل‌بورد و پارچه‌نوشته‌های مزین به جملاتی در وصف ائمه معصومین علیهم‌السلام،

۸۵ ❖ بررسی مردم‌شناختی اعیاد مذهبی در کلان‌شهر تهران

اصلی‌ترین نمونه‌های تزئینی است که در آذین‌بندی‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرند.

۲. دید و بازدید: در برخی از اعیاد، کوچک‌ترها در منزل بزرگ‌ترها حضور می‌یابند و عید را به آنها تبریک می‌گویند. چنانچه خانواده‌ای هم داغدار باشند، نوعیدشان محسوب می‌شود و اقوام و دوستان برای «سرسلامتی» به دیدارشان می‌روند.

۳. تبریک‌گویی: تبریک‌گویی و تهنیت‌گویی رسمی است که هنوز رواج دارد و مردم تهران به صورت حضوری یا از طریق تلفن، پیامک و حتی رایانامه (ایمیل)، عید را به یکدیگر تبریک می‌گویند.

۴. برگزاری مراسم جشن مدیحه‌سرایی: در اعیاد در تمام مساجد، اکثر حسینیه‌ها و هیئات، مراسم جشن برگزار می‌شود. در این روزها، بسیاری از مردم نیز در خانه‌های خود اقدام به برپایی جشن می‌کنند. در این جشن‌ها، همگان از فقیر و غنی در کنار یکدیگر به شادی می‌پردازند. در این مراسم معمولاً نخست قرآن قرائت می‌شود و سپس شخص عالمی، در وصف آن مناسبت، سخنرانی می‌کند و در ادامه مولودی‌خوانی برپا می‌شود و شرکت‌کنندگان با تکرار بندهایی از شعر، مداح و مولودی‌خوان را همراهی

می‌کنند و در پایان از همگان با خوراکی‌هایی که از همیاری مردم تهیه شده است، پذیرایی می‌شود. مساجد، حرم ائمه معصومین علیهم‌السلام و امامزاده‌ها در نزد مردم دارای حرمت هستند و در طی برگزاری جشن در این اماکن، مردم معمولاً از دست زدن خودداری می‌کنند و فقط با ذکر بندهایی از شعر، شادی خود را بروز می‌دهند.

۵. مولودی خوانی: در مراسم جشن میلاد ائمه معصومین علیهم‌السلام و برخی اعیاد مذهبی، یک واعظ اشعاری را با مضامین دینی و مذهبی متناسب با عید (در وصف ائمه معصومین علیهم‌السلام و تمجید از مقام ایشان)، با آهنگی نغز و زیبا قرائت می‌کند. این نحوه مدیحه‌سرایی، شادی و شمع خاصی را به مراسم جشن می‌بخشد و افراد حاضر در این مراسم با تکرار بعضی از بندهای شعرها شادی خود را ابراز می‌کنند.

۶. اطعام و خیرات: از مهم‌ترین و بارزترین رفتارهای جشنی مردم تهران در ایام عید و جشن‌های مذهبی، تهیه و پخش شیرینی، شربت، شکلات، نقل و سایر اقلام میان مردم است که معمولاً در پی یک نذر یا جلب رضایت خداوند و کسب پاداش و ثواب انجام می‌پذیرد. در مساجد پس از برگزاری نماز و اجرای مراسم از مردم با شیرینی، شربت یا چای پذیرایی می‌شود. معمولاً این

بررسی مردم‌شناختی اعیاد مذهبی در کلان‌شهر تهران ❖ ۸۷

خوراکی‌ها را مردم تهیه می‌کنند و برای پذیرایی به مساجد اهدا می‌کنند. بسیاری از صاحبان مغازه‌ها، اقدام به پخش شکلات و شیرینی در داخل یا مقابل مغازه‌های خود می‌نمایند. برخی از مردم هم در کوچه‌ها یا مقابل منازل خود با شیرینی، شربت و سایر خوراکی‌ها از رهگذران پذیرایی می‌کنند.

۷. مراسم ازدواج: بسیاری از خانواده‌ها، ایام عید را برای برگزاری مراسم نامزدی، عقد یا عروسی فرزندان خود انتخاب می‌کنند و سبب این کار را مبارکی و میمنت روز عید می‌دانند. طبیعی است، حجم انبوهی از رفتارهای جشنی، فرصتی را می‌طلبد که در آن باید از کارهای روزمره دست کشید و تعطیلی ایام عید چنین فرصتی را فراهم می‌کند.

۸. هدیه و عیدی دادن: در بعضی از اعیاد مهم دینی، هدیه دادن به صورت موردی صورت می‌گیرد. برای مثال، بعضی از خانواده‌ها که در فامیل نوعروسی را در خانه پدری‌اش دارند، در این اعیاد به خانه پدر عروس می‌روند و ضمن تبریک عید به عروس و خانواده او، هدایایی هم به عنوان «عیدی» به عروس می‌دهند.

همچنین بعضی از اعیاد دینی در تقویم رسمی ایران با عنوان‌های خاصی نام‌گذاری شده‌اند؛ به طور مثال سالروز ولادت حضرت زهرا (سلام‌الله‌علیها) به نام «روز مادر» و «روز زن» و سالروز ولادت حضرت علی (علیه‌السلام) به نام «روز پدر» و «مرد» نام‌گذاری شده‌اند. تبادل هدیه در این ایام که متناسب با نام‌گذاری‌های مختلف انجام می‌پذیرد، بسیار متداول است.

جمع‌بندی

جشن‌ها و اعیاد مذهبی با اعتقادات مردم درآمیخته‌اند و با اسطوره‌های دینی پیوندی عمیق دارند. جشن‌های مذهبی در تمام جنبه‌های زندگی مردم، اعم از اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، دینی و مذهبی نقش و معنا دارند و

موجب تقویت و تحکیم روابط میان افراد و گروه‌های اجتماعی می‌شوند. این جشن‌ها و آیین‌ها به پشتوانه اعتقادات مردمی تداوم می‌یابند و متأثر از ساختار اجتماعی و فرهنگی جوامع در دوره‌های زمانی مختلف، پیشرفت‌های فناورانه، ارتقای بینش، آگاهی و فرهنگ مردم، تغییرات و تحولاتی پیدا می‌کنند.

اعیاد و جشن‌های مذهبی، فرصت‌هایی را برای مردم ایجاد می‌کنند تا به پرستش خدای یکتا و راز و نیاز با او بپردازند و طلب خیر و گشایش امور نمایند. بنابراین برگزاری جشن‌ها و اعیاد مذهبی مورد استقبال قرار می‌گیرد و مردم نسبت به برگزاری آنها سعی و تلاش می‌کنند. همین امر، موجب تداوم و استمرار جشن‌ها و اعیاد می‌شود.

اغلب این اعیاد در سالروز ولادت بزرگان و پیشوایان دینی برگزار می‌شوند. مردم بر اساس اعتقادات خود، با بزرگان و پیشوایان دین خود (امامان و بزرگان شیعه)، پیوند عمیق و دیرینه‌ای دارند و آنها را الگوهای زندگی خود به شمار می‌آورند. بنابراین با جشن و عید گرفتن سالروز ولادت ایشان و یادآوری روایت‌های اسطوره‌ای، با آنان پیوند برقرار می‌کنند.

بررسی مردم‌شناختی اعیاد مذهبی در کلان‌شهر تهران ❖ ۸۹

منابع

الف) کتاب

۱. بهار، مهرداد (۱۳۸۹) پژوهشی در اساطیر ایران، چ ۸، تهران: انتشارات آگاه.
۲. بهرامی، عسگر (۱۳۸۹) جشن‌های ایرانیان، چ ۳، تهران: دفتر پژوهش‌های فرهنگی.
۳. شهبازی شاپور، علیرضا و موسی‌پور، ابراهیم (۱۳۸۵) *دائرةالمعارف تشیع*، ج ۱۰، تهران: انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.
۴. فکوهی، ناصر (۱۳۸۸) *تاریخ اندیشه و نظریه‌های انسان‌شناسی*، چ ۶، تهران: نشر نی.

ب) مقاله

۱. اینگلهارت، رونالد (۱۳۸۰) «جهانی شدن و ارزش‌های پست مدرن»، ترجمه محمود سلیمی، فصلنامه *تأمین اجتماعی*، س ۲، ش ۱.

پروہشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی